

UMEÅ UNIVERSITET

Dnr FS 1.5-1113-21
Ert dnr Fi2021/01486

Finansdepartementet

Yttrande över remiss avseende delar av betänkandet Stärkt planering för en hållbar utveckling (SOU 2021:23)

Umeå universitet är en remissinstans för ovan rubricerat betänkande. Institutionen för geografi vid Umeå universitet har beretts tillfälle att yttra sig i ärendet. Yttrandet har tagits fram av docent Örjan Pettersson och professor Kerstin Westin.

Vi ställer oss överlag positiva till utredningens förslag om tillägg i plan- och bygglagen (PBL) för att öka transporteffektiviteten för att reducera miljö- och klimatpåverkan. I utgångspunkterna i kapitel 8.1 påpekas att transporteffektivitet handlar om att minska behovet av transporter, att nyttja befintlig infrastruktur bättre, åstadkomma likvärdig tillgång till olika trafikslag samt att skapa förutsättningar för energieffektivare och mer miljövänlig fordonstrafik. Det konstateras också att det krävs att det finns praktiskt användbara alternativ för att åtgärderna ska ge resultat, och här nämns leverantörer av mobilitetstjänster.

Likvärdig tillgång till mobilitet är viktig, och olika grupper har olika behov och möjligheter att förflytta sig, utnyttja olika tjänster etc. Exempelvis är gruppen med funktionsvariationer en heterogen grupp där det blir viktigt att uppmärksamma de olika lösningar och mobilitetstjänster som krävs. Byggföretag, leverantörer av mobilitetstjänster och kommunerna i sin detaljplanering får inte nöja sig med att exempelvis avsätta plats för ett par s.k. handikapparkeringar utan ha ett vidare perspektiv. Kognitiva funktionsvariationer kan exempelvis innebära svårigheter att boka och nyttja mobilitetstjänster, och utformningen av tjänsterna måste ha i åtanke de olika grupper som ska nyttja tjänsterna. Det finns fler exempel, men det gäller att planera för att mobilitet inte försvåras och blir än mindre likvärdigt.

De geografiska skillnaderna nämns i avsnitt 8.1.3, men lämnas sedan därhän. Det är naturligtvis olika förutsättningar i olika områden, men likvärdig tillgång – inom rimliga gränser – får inte bli en fråga om stad – land. I utredningen omnämns Laxå som ett exempel på landsbygdskommun och i en av bilagorna klassificeras Vallentuna som mindre kommun. Författarna är medvetna om denna slagsida i ut-

UMEÅ UNIVERSITET

Dnr FS 1.5-1113-21
Ert dnr Fi2021/01486

redningen. Samtidigt är det viktigt att inte glömma bort att stora delar av Sverige är jämförelsevis glesbefolkat och en icke försumbar del av befolkningen bor på landsbygden, i små och medelstora tätorter etc, där förutsättningarna är annorlunda. På dessa platser är ofta beroendet och användandet av bilar större, och sällan kan kollektiva färdmedel eller gång och cykel utgöra realistiska alternativ för att svara mot invånarnas behov av rörlighet. Möjligheterna att i dessa områden med fysisk planering stödja ökad transporteffektivitet, mobilitetsåtgärder/-tjänster och minskad klimatpåverkan borde utredas i mer detalj framöver.

I utredningen nämns översiktsplanernas strategiska betydelse för planeringen, men i de förslag till ändringar och tillägg i PBL som läggs får detta en jämförelsevis undanskymd roll. I förslaget till PBL 2 kap 3 § formuleras det som "...en ändamålsenlig och transporteffektiv samhälls- och bebyggelsestruktur..." Vi anser att man i såväl utredning som förslag till ny lagtext ytterligare kunnat lyfta fram översiktsplaneringens strategiska betydelse för fortsatt planering och att det är viktigt att koppla samman den översiktliga och detaljerade planeringen för att bidra till mer hållbara transporter och stadsmiljöer. Exempelvis har Umeå kommun i sitt översiktsplanearbete fastställt ett antal strategiska principer för den fortsatta planeringen, varav den s.k. 5-kilometersstaden är en av dessa principer. Avsikten är att undvika att bebyggelsen sprider ut sig över större områden än att man kan ta sig till centrala delar av staden med t ex cykel. En mer väl sammanhållen bebyggelse underlättar också att försörja stadsdelarna med kollektivtrafik.

Beslut i ärendet har fattats av professor Ruth Mannelqvist, den Samhällsvetenskapliga fakultetens dekan, efter föredragning av fakultetsamordnare Åsa P Isaksson.

För den Samhällsvetenskapliga fakulteten

Ruth Mannelqvist
Dekan

Åsa P Isaksson